

Anonimizált változat

Fordítás

C-402/19 – 1

C-402/19. sz. ügy

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata 98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás

A benyújtás napja:

2019. május 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Cour du travail de Liège (Belgium)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. május 17.

Fellebbező:

LM

Ellenérdekű fél:

Centre public d'action sociale de Seraing

I. A tényállás és az alapeljárás

- 1 LM, fellebbező az alapeljárásban, 1956-ban született kongói állampolgár, és egy 1999-ban született, jelenleg már nagykorú lány, R apja. R súlyos sarlósejtes betegségben és jelentős mértékű, műtéti beavatkozást szükségessé tevő, bénulással fenyegető kifózisban szenved.
- 2 A felek között nem vitatott, hogy R egészségi állapota nagyon súlyos, és az alapügy irataiból kitűnik, hogy az orvosok véleménye szerint elengedhetetlen, hogy az apja folyamatosan mellette legyen.
- 3 LM és R 2012-ben jöttek Belgiumba. Az akkor még kiskorú R egészségi állapota alapján LM 2012. augusztus 20-án orvosi indokon alapuló tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be a loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (a külföldieknek az ország

területére történő beutazásáról, tartózkodásáról, letelepedéséről és az onnan történő kiutasításáról szóló, 1980. december 15-i törvény; *Moniteur belge*, 1980. december 31., 14584. o.; a továbbiakban: 1980. december 15-i törvény) 9b. cikke alapján. Ezt a kérelmet (a továbbiakban: 9b. cikk szerinti kérelem) 2013. március 6-án az Office des étrangers (idegenrendészeti hivatal, Belgium) elfogadhatóvá nyilvánította.

- 4 Ezen első határozat következtében a Centre public d'action sociale de Seraing (seraingi szociális közellátási központ, Belgium, a továbbiakban: CPAS), amely az ellenérdekű fél az alapeljárásban, LM részére a családfenntartóknak járó mértékű pénzbeli szociális ellátást állapított meg.
- 5 Ezt követően az idegenrendészeti hivatal R-rel és LM-mel szemben a 9b. cikk szerinti kérelmet elutasító három határozatot hozott, ezeket azonban a Conseil du contentieux des étrangers (a külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium, a továbbiakban: CCE) előtti keresetindítást követően szisztematikusan visszavonták.
- 6 A negyedik elutasító határozatot 2016. február 25-én közölték az érintettel, az ország területének 30 napon belül történő elhagyásáról rendelkező kiutasítási határozattal együtt. E határozattal szemben felfüggesztés és megsemmisítés iránti keresetet terjesztettek elő a CCE-hez, ennek elbírálása még folyamatban van.
- 7 Mivel e kereset előterjesztésének nincs automatikus halasztó hatálya, LM és R 2016. március 26. óta jogellenesen tartózkodik Belgium területén.
- 8 A seraingi CPAS ettől az időponttól megvonta a pénzbeli ellátást. 2016. március 22-én sürgős orvosi ellátást állapított meg R részére, kórházi ellátása költségeinek viselése mellett.
- 9 A tribunal du travail de Liège (liège-i munkaügyi bíróság, Belgium) előtti, ideiglenes intézkedés iránti eljárás nyomán visszaállították a háztartásnak járó mértékű pénzbeli ellátást.
- 10 Ezt az ellátást az LM-mel 2017. május 22-én közölt két határozattal ismét megszüntették azzal az indokkal, hogy R 2017. április 11-én nagykorúvá vált. E határozatokkal a CPAS egyrésztől 2017. április 11-i hatállyal, vagyis attól az időponttól kezdve, amikor LM-nek már nem volt eltartott kiskorú gyermeke, megvonta LM-től a háztartásnak járó mértékű pénzbeli ellátást, másrésztől pedig LM jogellenes tartózkodása miatt megtagadta, hogy maga LM részére a sürgős orvosi ellátáson kívül bármely szociális ellátást nyújtson.
- 11 R egészségi állapotára tekintettel nagykorúsága óta az egyedül élő személyeknek járó mértékű szociális ellátásban, valamint a fogyatékosága alapján őt megillető családi ellátásokban részesül.
- 12 2018. április 16-i ítéletével a tribunal du travail de Liège (liège-i munkaügyi bíróság) a Bíróság 2014. december 18-i Abdida ítélete (C-562/13,

EU:C:2014:2453) (a továbbiakban: Abdida ítélet) alkalmazásában elismerte a 9b. cikk szerinti kérelmet elutasító határozat ellen a CCE előtt indított kereset halasztó hatályát. Következésképpen a tribunal du travail de Liège (liège-i munkaügyi bíróság) arra kötelezte a CPAS-t, hogy fizessen a háztartásoknak járó mértékű pénzbeli szociális ellátást LM részére a 2016. március 26. – a kérelem benyújtásának napja – és a 2017. április 10. – a lánya nagykorúságát megelőző nap – közötti időszakokra.

- 13 A 2017. április 11-ével kezdődő időszakot illetően miután a tribunal du travail (munkaügyi bíróság) megállapította, hogy LM ettől az időponttól kezdve már nem kiskorú gyermek szülője, aki a gyermek kiutasításának egészségügyi okból fennálló lehetetlenségére hivatkozhat, úgy határozott, hogy a pénzbeli szociális ellátást megtagadó határozatok ettől az időponttól kezdve megalapozottak.
- 14 LM fellebbezett ezzel az ítélettel szemben, amennyiben az megerősítette a CPAS-nak a szociális ellátás LM tekintetében történő visszavonásáról és megtagadásáról szóló határozatainak jogszerűségét 2017. április 11-től.

II. Jogi háttér

1. A belga jog

- 15 Az 1980. december 15-i törvény 9b. cikke értelmében az a Belgiumban tartózkodó külföldi, aki olyan betegségben szenved, amely valós veszélyt jelent életére vagy testi épségére nézve, vagy embertelen vagy megalázó bánásmód valós veszélyével jár, amennyiben származási országában, vagy abban az országban, ahol tartózkodik, nem létezik megfelelő kezelés, a minisztertől vagy megbízottjától tartózkodási engedélyt kérhet a Királyságban. A 9. cikkben kimondott általános szabálytól való eltéréstől van szó, amelynek célja, hogy a három hónapnál hosszabb tartózkodási engedély iránti kérelmet a külföldi lakóhely vagy tartózkodási hely szerint illetékes belga diplomáciai vagy konzuli képviselőten nyújtsák be.
- 16 A loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (a szociális közellátási központokról szóló 1976. július 8-i alkotmányos törvény, *Moniteur belge*, 1976. augusztus 5., 9876. o., a továbbiakban: 1976. július 8-i törvény) 57. cikkének 2. §-a értelmében a tartózkodás jogellenessége a sürgős orvosi ellátás kivételével minden szociális ellátás megtagadását eredményezi.
- 17 A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság, Belgium) az ez utóbbi szabály alóli bíróság által meghatározott kivételt alakított ki azon jogellenesen tartózkodó külföldi állampolgárok javára, akik bizonyítják, hogy egészségügyi okból teljes mértékben lehetetlen számukra, hogy eleget tegyenek a kiutasítás elrendeléséről szóló végrehajtható határozatnak.
- 18 1999. június 30-i 80/99. sz. ítéletében a Cour d'arbitrage – jelenlegi nevén Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) – megállapította, hogy a fent hivatkozott

57. cikk 2. §-a sérti az alkotmány 10. és 11. cikkét azokban az esetekben, amikor a szociális ellátásnak a sürgős orvosi ellátásra történő korlátozását „olyan személyekre alkalmazzák, akik számára egészségügyi okokból teljes mértékben lehetetlen, hogy eleget tegyenek a Belgium területének elhagyására kötelező határozatnak”, mivel e bekezdés „észszerű igazolás nélkül azonos módon kezel alapvetően eltérő helyzetben levő személyeket: azokat, akik kiutasíthatók, és azokat, akik egészségügyi okokból nem utasíthatók ki. Ennyiben az 57. cikk 2. §-a hátrányos megkülönböztetést valósít meg”.

- 19 A Cour d'arbitrage (alkotmánybíróság) 2005. december 21-i 194/2005. sz. ítélete kiterjesztette az e bíróság által meghatározott kivétel hatályát azon jogellenesen tartózkodó szülőkre, akik súlyosan beteg kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodnak. Ebben az ítéletben a Cour d'arbitrage (alkotmánybíróság) megállapította, hogy az 1976. július 8-i törvény 57. cikkének 2. §-a sérti az egyenlőségnek és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alkotmányos elvét, mivel „észszerű igazolás nélkül azonos módon kezel alapvetően eltérő helyzetben levő személyeket: azokat, akik kiutasíthatók, és azokat, akik nem utasíthatók ki, mivel olyan kiskorú gyermeknek a szülei – és ezt bizonyítani is tudják –, aki számára egészségügyi okokból teljes mértékben lehetetlen, hogy eleget tegyen a kiutasítás elrendeléséről szóló határozatnak, olyan súlyos fogyatékoság miatt, amelyre tekintettel származási országában, vagy a visszavételére köteles más államban nem részesülhetne megfelelő ellátásban, és akinek a családi élet tiszteletben tartásához való jogát garantálni kell oly módon, hogy biztosítják a szülei mellette való jelenlétét”. Az alkotmánybíróság többek között az EJEE 8. cikke alapján jutott erre a következtetésre.
- 20 Az alsóbb fokú bíróságok ezt követően rendkívül bőséges ítélkezési gyakorlatban kidolgozták azt a három feltételt, amelyeknek a jogellenesen tartózkodó külföldinek – vagy kiskorú gyermekének – együttesen meg kell felelnie ahhoz, hogy a származási országába való visszatérés ezen egészségügyi okból fennálló teljes lehetetlenségére hivatkozhatson, ezek tudniillik: a betegség súlyossága, a megfelelő kezelés elérhetőségének hiánya a származási országban, és az ellátások tényleges el nem érhetősége a származási országban.

2. A nemzetközi jog és az uniós jog

- 21 Az EJEE 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog

1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök

védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

22 A Bíróság az Abdida ítéletben a következőket állapította meg:

„A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 19. cikke (2) bekezdésével és 47. cikkével összefüggésben értelmezett 5. és 13. cikkét, valamint 14. cikke (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály:

- amely nem biztosítja a súlyos betegségben szenvedő harmadik országbeli állampolgárt kiutasító határozat elleni jogorvoslat felfüggesztő hatályát, amikor e határozat végrehajtása a szóban forgó harmadik országbeli állampolgárt az egészségi állapota súlyos és visszafordíthatatlan romlása komoly veszélyének teheti ki, és
- amely nem írja elő az említett harmadik országbeli állampolgár alapvető szükségleteinek a sürgősségi egészségügyi ellátás és a betegségek alapvető kezelésének hatékony nyújtása érdekében való biztosítását – a lehetőségekhez mérten – mindaddig, amíg e tagállam az ugyanezen harmadik országbeli állampolgárral szemben hozott kiutasítási határozat elleni jogorvoslat következtében köteles elhalasztani a kitoloncolást”.

23 A fellebbező hivatkozik még az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 19. cikkének (2) bekezdésére és 47. cikkére, valamint 7. és [21]. cikkére, továbbá a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.) 5. és 13. cikkére, valamint 14. cikke (1) bekezdésének b) pontjára.

III. Az alapeljárás tárgya és a felek álláspontja

24 A fellebbező abból a megállapításból indul ki, hogy a tribunal du travail (munkaügyi bíróság) helytállóan alkalmazta az Abdida ítélet megállapításait annak érdekében, hogy a fellebbező által a CCE előtt indított kereset halasztó hatályára tekintettel a lánya részére pénzbeli szociális ellátást állapítson meg, amikor lánya még kiskorú volt, az egészségi állapotával kapcsolatban e keresetben megfogalmazott védhető kifogás alapján.

25 A fellebbező véleménye szerint lánya súlyos betegségei nem csupán lánya számára, hanem a fellebbező számára is a visszatérés teljes lehetetlenségét jelentik, mivel az egészségügyi szakemberek megerősítik, hogy R fogyatékoságának súlyosságára tekintettel elengedhetetlen, hogy apja mellette

- legyen, ami őt megakadályozza abban, hogy eleget tegyen a kiutasítási határozatnak.
- 26 A fellebbező azt állítja, hogy e kiutasítási határozat végrehajtása a számára az EJEE 8. cikkében biztosított, a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jog észszerűtlen sérelmét jelenti.
 - 27 Véleménye szerint e *vis maior* helyzetre tekintettel, amelynek következtében gyakorlatilag és erkölcsileg lehetetlen számára az ország területének elhagyása, el kell tekinteni az 1976. július 8-i törvény 57. cikke 2. §-ának alkalmazásától. Ezenkívül emlékeztet arra, hogy a CPAS nem vitatja a belőle és lányából álló család rászorultságát, és emiatt helyt adott a lánya – egyedül élő személyeknek járó mértékű – pénzbeli ellátás iránti kérelmének. Márpedig az apa és lánya terhei (lakbér, energia, gyógyszerekkel kapcsolatos és orvosi költségek stb.) változatlanok maradtak, noha forrásaik 25%-kal csökkentek ahhoz az időszakhoz képest, amikor LM a háztartásoknak járó mértékű pénzbeli ellátást kapott.
 - 28 Következésképpen LM kéri, hogy a cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság, Belgium) kötelezze a CPAS-t arra, hogy 2017. április 11-i hatállyal folyósítson részére a háztartásoknak, vagy másodlagosan, a közös háztartásban élőknek járó mértékű pénzbeli támogatást.
 - 29 A CPAS vitatja mindenekelőtt az LM által a CCE előtt indított kereset halasztó hatályát.
 - 30 Úgy véli továbbá, hogy a szociális ellátás érintett részére történő folyósításának megtagadása nem minősül a magán- és családi élete tiszteletben tartása hiányának, mivel egyrésztől mind az apa, mind lánya jogellenesen tartózkodik az országban, és másrésztől, a szociális ellátás LM-től történő megvonásáról szóló határozat nem akadályozza LM-et abban, hogy nagykorú gyermekével együtt éljen és részére az egészségi állapota által szükségessé tett támogatást biztosítsa.
 - 31 Egyébiránt a visszatérés egészségügyi okból fennálló lehetetlensége LM tekintetében nem ismerhető el, mivel magának LM-nek nincsenek egészségügyi problémái, és leánya betegsége – amelynek súlyosságát a CPAS nem vitatja – nem minősül *vis maior*nak, amelyre LM az 1976. július 8-i törvény 57. cikke 2. §-a alkalmazásának mellőzése érdekében hivatkozik.
 - 32 Végül a CPAS vitatja a rászorultságot, mivel LM nem bizonyította, hogy a lányának nyújtott, a fogyatékossgal élő személyeknek járó családi támogatásokkal növelt pénzbeli ellátás nem elegendő a két érintett minden szükségletének fedezésére.
 - 33 A CPAS tehát a megtámadott ítélet helybenhagyását kéri.

IV. A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) értékelése

- 34 A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) véleménye szerint a jogvita tárgya nem annak eldöntése, hogy a nagykorúvá vált R megfelel-e a visszatérés egészségügyi okból fennálló teljes lehetetlenségére vonatkozó feltételeknek, mivel ez már megállapítást nyert. Annak ellenére ugyanis, hogy R jogellenesen tartózkodik Belgium területén, a CPAS pénzbeli szociális ellátást nyújt neki súlyos betegsége miatt, amely az őt több éve kezelő szakorvosok egybehangzó véleménye szerint megfelelő ellátást tesz szükségessé, amely R részére csak Belgiumban nyújtható, figyelemmel a Kongóban uralkodó nem megfelelő egészségügyi állapotokra.
- 35 Az alapeljárás tárgya tehát annak meghatározása, hogy LM-nek a lánya melletti jelenléte, amelyet az egészségügyi szakemberek elengedhetetlennek tartanak, jogilag azzal a következménnyel járhat-e, hogy LM javára is el kell tekinteni az 1976. július 8-i törvény 57. cikke 2. §-ának alkalmazásától, amely folytán – amennyiben a rászorultságot bizonyítják – az LM lányának folyósított ellátás kiegészítéseként LM részére pénzbeli ellátás nyújtható.

1. A visszatérés egészségügyi okból fennálló teljes lehetetlensége és a tartózkodás egészségügyi okokból történő rendezése közötti különbségtétel

- 36 A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) emlékeztet az egyrészről a visszatérés egészségügyi okból fennálló teljes lehetetlensége, és másrészről az Abdida ítéletben rögzített, a 9b. cikk szerinti kérelmet elutasító határozat elleni felfüggesztés és megsemmisítés iránti kereset halasztó hatályát meghatározó feltételek között érvényesítendő alapvető különbségtételre.
- 37 E különbségtételt a cour du travail de Bruxelles (brüsszeli munkaügyi fellebbviteli bíróság) 2015. május 13-i ítéletében már kifejtette, amikor megállapította, hogy a visszatérés egészségügyi okból fennálló lehetetlensége a 9b. cikk szerinti kérelem szempontjából releváns fogalomhoz képest önálló fogalom. Ez a következtetés a következő megfontolásokon alapul:
- A Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) ahhoz, hogy 80/99. sz. ítéletében megállapítsa az alkotmány 10. és 11. cikkének megsértését, nem hivatkozott sem az EJEE 3. cikkére, sem az EJEB 1997. május 2-i D. kontra Egyesült Királyság ítéletére (CE:ECHR:1997:0502JUD003024096). Ugyanez a helyzet a 194/2005. sz. ítélete esetében.
 - Ez utóbbi ítéletben a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) a visszatérés akadályaként a „megfelelő ellátások származási országban” való hiányát állapítja meg, míg az EJEB rögzíti, hogy „az a körülmény, hogy a szerződő államból közrendi okokból történő idegenrendészeti kiutasítás esetén a felperes állapota jelentősen romlana, és különösen a várható élettartama jelentősen csökkenne, önmagában nem elegendő az [EJEE] 3. cikkének megsértéséhez” (2008. május 27., N. kontra Egyesült Királyság,

CE:ECHR:2008:0527JUD002656505, 42. §, a továbbiakban: N. kontra Egyesült Királyság ítélet), amely ítélkezési gyakorlatot az EJEB azóta már felülvizsgálta, lásd alább.

- A visszatérés egészségügyi okból fennálló lehetetlensége esetén nyújtott szociális ellátásnak ugyanaz az alapja, mint a származási országába való visszatérésben az akaratán kívül álló, azonban nem egészségügyi jellegű körülmények miatt akadályozott (például, ha a származási ország megtagadja a szükséges dokumentumok kiállítását) külföldiek részére nyújtott ellátásnak. A szociális ellátás nyújtása szempontjából tehát a visszatérés lehetetlensége mint olyan a meghatározó, nem csupán az e lehetetlenséget előidéző egészségügyi körülmények.
 - A tartózkodás feltételeinek vizsgálata során jellemző különösen szigorú alakíságnak tehát nincs helye a szociális ellátás iránti kérelem vizsgálata során.
- 38 A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) megállapítja, hogy a fellebbező érveinek elemzése során nagyon világosan különbséget kell tenni egyrészt a kiutasítási határozat végrehajtását lehetetlenné tevő *vis maior* elismeréséhez szükséges feltételek, és másrészt a jogellenesen tartózkodó külföldi egészségi állapota súlyos és visszafordíthatatlan romlásának veszélyére vonatkozó, sokkal szigorúbb feltételek között, amelyek a 9b. cikk szerinti kérelmet elutasító határozat elleni felfüggesztés és megsemmisítés iránti kereset halasztó hatályának elismeréséhez szükségesek.

2. Az ügyészség véleménye

- 39 Írásbeli véleményében az ügyészség hangsúlyozza R betegségének súlyosságát, valamint függőségének mértékét. Az ügyészség megállapítja, hogy R-nek, aki Belgiumba érkezésük óta apjával, LM-mel él együtt, LM az egyetlen érzelmi támasza, aki segíthetné őt az ismétlődő krízisek és kórházi tartózkodások jelentette megpróbáltatások elviselésében, orvosi kezelése pontos betartásában, jó egészségügyi döntések meghozatalában, egy súlyos sebészeti beavatkozás elviselésében, amelyre a közeljövőben feltétlenül sor kell, hogy kerüljön, mégpedig potenciálisan életveszélyes helyzetben. A kérdés tehát az, hogy LM lánya melletti jelenlétének – nem vitatott – szükségessége olyan helyzetet teremt-e LM számára, amelyben nem lehetséges számára a kiutasítási határozat végrehajtása.
- 40 Az ügyészség tehát az EJEE 8. cikkének szempontjából tekint a vitára, és megvizsgálta, hogy e cikket az EJEB hogyan alkalmazta a szülők és nagykorú gyermekeik, vagy nagykorú testvérek közötti személyes és családi kapcsolatokra. Az ügyészség álláspontja szerint a jelen ügyben bizonyított „a nagykorú gyermek R-nek az apjától való különleges, a szokásos érzelmi kötődést meghaladó mértékű függése, amely az egészségügyi állapotra tekintettel nyilvánvalónak tűnik”.

- 41 Az ügyészség azt javasolja a cour du travailnak (munkaügyi fellebbviteli bíróság), hogy a 2008/115 irányelvnek a Charta – magánélet tiszteletben tartásához való jogot, illetve az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmát rögzítő – 7. és [21]. cikkével összefüggésben értelmezett rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon az Európai Unió Bíróságához.
- 42 A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) egyetért az ügyészség véleményével, és úgy ítéli meg, hogy bármi legyen is a fellebbező által hivatkozott jog alapja, – a visszatérés *vis maior* miatti lehetetlensége vagy az Abdida ítéletben rögzített halasztó hatály –, azt a magán- és családi élethez való jogra tekintettel kell vizsgálni.

3. A magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogra tekintettel történő vizsgálat

- 43 Az EJEB ítélkezési gyakorlata a következő elveket rögzítette.
- 44 A gyermek és szülei között fennálló kapcsolat *ipso iure* „családi életnek” minősül és azt a 8. cikk ekként védelemben részesíti (lásd többek között: 2001. december 21., Şen kontra Hollandia, CE:ECHR:2001:1221JUD003146596; 1996. február 19., Gül kontra Svájc, CE:ECHR:1996:0219JUD002321894; 1996. november 28., Ahmut kontra Hollandia, CE:ECHR:1996:1128JUD002170293).
- 45 E rendelkezés célja lényegében az, hogy védelemben részesítse az egyént a közhatalmi szervek önkényes beavatkozásaival szemben. E rendelkezés ezenkívül a részes államok számára pozitív kötelezettségeket is keletkeztethet a családi élet tényleges tiszteletben tartásának biztosítása érdekében. Az e jog gyakorlásába való beavatkozásokra arányossági ellenőrzés vonatkozik, amelynek során mérlegelik a nemzeti jogalkotó által meghatározott bevándorlási politika tiszteletben tartását, illetve az érintettek családi életének tiszteletben tartásához való jogát érő sérelem súlyosságát. A bíróságnak *in concreto* kell értékelnie, hogy az állam mérlegelési jogkörének gyakorlása során tiszteletben tartotta-e a 8. cikket oly módon, hogy az egyén és a társadalom egésze versengő érdekei közötti méltányos egyensúlyt vett figyelembe.
- 46 A családi kapcsolatnak ténylegesen fenn kell állnia. Az EJEB az adott ügy körülményei között megvizsgálja e kapcsolat minőségét és erősségét. A cour du travail (munkaügyi fellebbviteli bíróság) megállapítja, hogy a jelen ügyben az LM és lánya, R közötti szoros családi kapcsolat nem vitatott, ez az első feltétel *prima facie* tehát teljesül.
- 47 A szülő és nagykorúságot elért gyermeke közötti családi élet védelmének biztosítása kényesebb kérdés. Az EJEB régóra elismeri, hogy a családi élethez való jog nem korlátozódik a gyermekek és szülők közötti kapcsolatra, és e fogalmat a szűkebb családon túl is kiterjesztette, hogy az a közeli hozzátartozók, különösen nagyszülők és unokák közötti kapcsolatot is magában foglalja,

amennyiben a szóban forgó kapcsolat valós, tényleges és mély (lásd különösen: 1979. június 13., *Marckx kontra Belgium*, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374; 1998. június 9., *Bronda kontra Olaszország*, CE:ECHR:1998:0609JUD002243093).

- 48 Az EJEB kidolgozott egy útmutatót az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkéről (https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_FRA.pdf) (a továbbiakban: útmutató). Az útmutató 298. pontja értelmében „a bevándorlás területén nem áll fenn a szülők és felnőtt gyermekek közötti családi élet, hacsak nem bizonyítják a függőséget megalapozó, a szokásos érzelmi kötődéstől eltérő további körülmények fennállását”; a 285. pont rögzíti, hogy „újabb ítélkezési gyakorlatában az [EJEB] úgy ítélte meg, hogy a felnőtteknek szüleikkel vagy testvéreikkel fenntartott családi kapcsolata alacsonyabb szintű védelemben részesül, hacsak nem bizonyítják a függőséget megalapozó, a szokásos érzelmi kötődéstől eltérő további körülmények fennállását”^{*}.
- 49 Az EJEB a saját családot még nem alapított fiatal felnőttekre vonatkozó ügyekben azt is elfogadta, hogy az őket a szüleikhez és más közeli családtagjaikhoz fűződő kapcsolatokat szintén a családi élet keretében kell elemezni. Ezen ügyek többsége a bűncselekményt elkövetett külföldiek közrendi okokból történő idegenrendészeti kiutasítására vonatkozott, az e tárgyban az EJEB által elfogadott elvek azonban annál is inkább érdekesek, mivel ezeket még inkább alkalmazni kellene a beteg külföldi állampolgárok esetében, akik – mint a jelen esetben – semmilyen bűncselekményt nem követtek el. Így a 2008. június 23-i *Maslov kontra Ausztria* ítélet (CE:ECHR:2008:0623JUD000163803) 62. pontjában az EJEB hangsúlyozta: „[a] kérelmező a tartózkodási tilalom elrendelésekor kiskorú volt. A nagykorúságot akkor érte el, vagyis tizennyolcadik évét akkor töltötte be, amikor az intézkedés 2002 novemberében jogerőre emelkedett azt követően, hogy az alkotmánybíróság kihirdette határozatát, azonban még a szüleivel élt. A Bíróság mindenesetre a saját családot még nem alapított fiatal felnőttekre vonatkozó néhány ügyben elfogadta, hogy az őket a szüleikhez és más közeli családtagjaikhoz fűződő kapcsolatokat szintén a »családi élet« keretében kell elemezni”.
- 50 Az EJEB még olyan helyzetekben is elismerte az EJE 8. cikke általi védelmet indokoló családi kapcsolat fennállását, amikor e kapcsolat vagy még csak csírájában volt jelen, vagy gyakorlását a szóban forgó család életének sajátos körülményei súlyosan megzavarták, és hangsúlyozta, hogy „amennyiben a családi kapcsolat fennállása bizonyított, az államnak főszabály szerint úgy kell eljárnia, hogy lehetővé tegye e kapcsolat fejlődését és olyan intézkedéseket kell hoznia, amelyek alkalmasak arra, hogy a szülőt és az érintett gyermeket közelebb hozzák egymáshoz” (2002. február 26., *Kutzner kontra Németország*, CE:ECHR:2002:0226JUD004654499). E pozitív kötelezettségnek *a contrario* még inkább érvényesülnie kell tartósan fennálló családi kapcsolatok esetén.

^{*} Ezek a hivatkozások az útmutató 2018. június 30-i naprakésszé tett változatára vonatkoznak. A 2018. december 31-i naprakésszé tett változatban a 311., illetve a 297. pontról van szó.

- 51 Az útmutató 301. pontja* a 2016. december 13-i Paposhvili kontra Belgium ítéletre (CE:ECHR:2016:1213JUD 004173810, a továbbiakban: Paposhvili ítélet) hivatkozik, amelyben az EJEB felülvizsgálta az N. kontra Egyesült Királyság ítélezési gyakorlatát. A Paposhvili ítélet 183. pontjában az EJEB pontosítja, hogy az N. kontra Egyesült Királyság ítélet értelmében vett „egyéb igen kivételes esetek” alatt, amelyek a 3. cikk tekintetében problémát vehetnek fel, a súlyos beteg személyek olyan esetben történő kitoloncolása értendő, amikor komoly okok alapján feltételezhető, hogy bár e személyt nem fenyegeti közvetlen életveszély, a megfelelő kezelés célországban fennálló hiánya vagy elérhetőségének hiánya következtében az egészségi állapota – jelentős szenvedéssel vagy várható élettartama jelentős csökkenésével járó – súlyos, gyors és visszafordíthatatlan romlása valós veszélyének lenne kitéve. Az EJEB rámutat arra, hogy ezek az esetek az Egyezmény 3. cikke alkalmazására vonatkozó magas küszöbnek felelnek meg a súlyos beteg külföldiek kitoloncolására vonatkozó ügyekben.
- 52 A cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság) megjegyzi, hogy az R által kapott kezelések leállításának előrelátható szövődményei minden tekintetben megfelelni látszanak a Paposhvili ítéletben meghatározott súlyossági küszöbnek.
- 53 Másrészről LM lányának a betegsége súlyosságából eredő, különös sebezhetőségére tekintettel LM-nek a nagykorú lánya melletti fizikai jelenléte továbbra is ugyanolyan elengedhetetlen, mint amikor a lánya kiskorú volt.
- 54 Bár a CPAS e tekintetben helytállóan adja elő, hogy a szociális ellátás LM részére történő nyújtásának megtagadása önmagában nem jelenti LM magán- és családi életének megsértését, mivel e jogsértés nem közvetlenül a szociális ellátás hiányából, hanem az érintettel szemben hozott kiutasítási határozatból következik, amennyiben azt az idegenrendészeti hivatal végrehajtja, ezzel szemben nem lehet egyetérteni azzal, amit a CPAS ír, nevezetesen, hogy „a megfellebbezett határozat *de facto* nem akadályozza a jelen fellebbezőt abban, hogy továbbra is a lányával éljen és őt a mindennapokban segítse”.
- 55 Nem kerülhető el ugyanis az érintett számára a létfenntartásához és a nagykorú lánya melletti fizikai jelenlétének biztosításához feltétlenül szükséges pénzügyi források kérdése. A még munkaképes korú LM tartózkodása jogellenessége miatt ki van zárva a munkaerőpiacról, és ennek következtében nem rendelkezik saját forrásokkal.

* Az útmutató 2018. december 31-i naprakésszé tett változatában a 314. pont.

V. A cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság) határozatai

- 56 Az érintett lánynak nagykorúságára figyelemmel a kérdés jogi szempontból fennálló összetettsége indokolja, hogy a cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság) előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon az Európai Unió Bíróságához. Másrészt a cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság) a Cour constitutionnelle-hez (alkotmánybíróság) fordul az alkotmány törvény előtti egyenlőségre, a hátrányos megkülönböztetés tilalmára, a magán- és a családi élet tiszteletben tartására és az emberi méltóságnak megfelelő életvitelhez jogra vonatkozó rendelkezéseinek esetleges megsértésére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel. Végül a cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság) újból megnyitja a szóbeli szakaszt annak érdekében, hogy a felek a rászorultságot illetően kifejtessék álláspontjukat.

VI. Az Európai Unió Bírósága elé utalás

- 57 A cour du travail de Liège (liège-i munkaügyi fellebbviteli bíróság, Belgium) a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Ellentétes-e a 2008/115/EK irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 19. cikkének (2) bekezdésével és 47. cikkével, valamint ezen irányelv 14. cikke (1) bekezdésének b) pontjával, továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartájának a Bíróság 2014. december 18-i Abdida ítéletével (C-562/13) értelmezett 7. és [21]. cikkével összefüggésben értelmezett 5. és 13. cikkével a loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (a szociális közellátási központokról szóló 1976. július 8-i alkotmányos törvény) 57. cikke 2. §-a első bekezdésének 1.°pontja:

- először is amennyiben az ahhoz vezet, hogy a valamely tagállam területén jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárt az általa saját nevében, valamint az akkor még kiskorú gyermeke képviselőjeként az őket a valamely tagállam területéről kiutasító határozat ellen benyújtott megsemmisítés és felfüggesztés iránti kereset alapján folytatott eljárás során megfosztja az alapvető szükségleteinek a lehetőségekhez mérten történő biztosításától,
- miközben másodsor, egyrészt az említett, jelenleg már nagykorú gyermek súlyos betegségben szenved, és e határozat végrehajtása az egészségi állapota súlyos és visszafordíthatatlan romlása komoly veszélyének teheti ki, másrészt pedig e szülőnek a nagykorú gyermeke melletti jelenlétét az egészségügyi szakemberek a gyermek egészségi állapotából (visszatérő sarlósejtes krízisek és sebészeti beavatkozás szükségessége a bénulás elkerülése érdekében) eredő sebezhetősége miatt elengedhetetlennek tartják?”